

**Vilniaus
universitetas**

Skaitmeninė tapatybė po eIDAS: teisiniai pasitikėjimo, saugumo ir inovacijų iššūkiai

dr. Neringa Gaubienė
2025 m. gegužės 28 d.

Dr. Neringa Gaubienė

Internetinių paslaugų tendencija

Prieinamumas visur ir visada

Naudotojai tikisi **pasiekti paslaugas bet kuriuo metu**

Prisijungimas galimas **iš bet kurios vietos** ir įvairių įrenginių

Svarbu užtikrinti **sklandžią naudotojų patirtį**

Sprendimai, kurie **stiprina naudotojų pasitikėjimą**

Naujų architektūrų poreikis

Gynybos perimetras nebeveiksmingas

Tradicinės saugumo koncepcijos (pvz., „vidus saugus“) nebeatitinka realybės

Zero Trust (visiškas nepasitikėjimas): nei vartotojais, nei įrenginiais, nei programomis

Prieiga suteikiama tik:

- Patvirtinus **autentiškumą**
- Įsitikinus **leidimais** ir **patikimumu**

Kodėl reikėjo reguliavimo?

- Trūksta pasitikėjimo internetine aplinka → mažiau elektroninių paslaugų naudojimo
- Teisinio tikrumo stoka stabdo verslą, e. prekybą ir piliečių dalyvavimą
- Elektroninių nusikaltimų gausėjimas
- Sąveikumo trūkumas ir susiskaldžiusi rinka

eIDAS reglamentas - ES lyderystė skaitmeninio identiteto srityje

2014 8 28

LT

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

L 257/73

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) Nr. 910/2014

2014 m. liepos 23 d.

**dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus
rinkoje, kuriuo panaikinama Direktyva 1999/93/EB**

Reglamento tikslai

- 2010 m. "Europos skaitmeninė darbotvarkė"
- Sukurti teisinį pagrindą tarpvalstybinėms e. paslaugoms
- Galimybė vykdyti operacijas **vienu spustelėjimu** visoje ES: užtikrinti saugias, patikimas ir patogias elektronines operacijas
- **Patikimas tapatybės patvirtinimas: prisijungti prie kitų valstybių narių internetinių paslaugų naudojant savo valstybės išduotą elektroninę tapatybę (eID)**
- Apima elektroninę identifikaciją, e-paslaugas, elektroninius parašus

eIDAS – pasiekimai ir ribotumai

Aiški ir vieninga **teisinė sistema** visoje ES, skirtą **asmenims, verslui ir viešosioms institucijoms**

Kvalifikuotos paslaugos (e. parašas, laiko žyma ir kt.)

Tik 14 valstybių notifikuotos ID schemas

Techninė fragmentacija, privatumo nuogąstavimai, ribotas pasiekiamumas

Elektroninės atpažinties svarba

Daugelyje ES valstybių elektroninės tapatybės priemonės nepripažįstamos kitose valstybėse.

Tai trukdo:

- Paslaugų teikimui tarpvalstybiniu mastu;
- Piliečių teisių įgyvendinimui.

eIDAS 2.0 apžvalga

Decentralizuotas modelis

Europos skaitmeninės tapatybės piniginė (EUDI Wallet)

Tikslas: vieninga, patikima, prieinama skaitmeninio identiteto ekosistema

Privalumai: didesnis privatumas, naudotojo kontrolė

EUDI Wallet: funkcionalumas ir architektūra

Viena programėlė: eID, atributai (diplomai, licencijos), e. parašas

Naudojama autentifikacijai, tapatumo patvirtinimui, dokumentų pateikimui

Duomenų kontrolė - Jūsų rankose

Selektyvus atskleidimas, nulinių žinių įrodymai

Naujos kvalifikuotos paslaugos 1/2

Elektroninės paslaugos, kurios atitinka griežtus **techninius ir teisinius** reikalavimus.
Patvirtinamos **kvalifikuotų paslaugų teikėjų** (QTSP)

Kvalifikuoti paslaugų teikėjai: vieši ir privatūs subjektai

Atsakomybė, patikimumo standartai, skatina **skaitmeninę transformaciją** visoje ES

Naujos kvalifikuotos paslaugos 2/2

Paslauga	Aprašymas
Skaitmeninė tapatybės piniginė (EU ID Wallet)	Asmens tapatybė ir atributai – išmanioje mobilojoje piniginėje
Elektroninis paslaugų sutikimo valdymas	Naudotojas valdo, kam ir kokius duomenis leidžia naudoti
Elektroninių įrašų autentiškumo užtikrinimas	Užtikrinama, kad dokumentai ar duomenys yra originalūs ir nepakitę
Elektroninis laiko žymėjimas (Qualified eTimestamp)	Garantuoja dokumento ar duomenų buvimo laiką
Elektroninis registruotas pristatymas (eDelivery)	Saugi dokumentų perdavimo paslauga tarp institucijų ir piliečių
Kvalifikuotas elektroninis parašas	Parašas su teisine galia – lygiavertis ranka pasirašytam dokumentui

Rizikos ir kliūtis 1/2

Trumpo termino rizika: laiko spaudimas, standartizacijos trūkumas

Platformų integracijos sąnaudos ir atsparumas

Saugumo rizikos, pvz. naudojant tik slaptažodį (pvz., žemo patikimumo lygio autentifikavimą), sistema tampa pažeidžiama

Technologinės kliūtys. eIDAS technologinis neutralumas - nėra konkrečiai nurodyta, kokias technologijas naudoti:

- Pranašumas: lankstumas

- Trūkumas: neaiškumas kūrėjams

- Gali lemti nesaugų, nepritaikytą ar nepatogų sprendimą

Rizikos ir kliūtis 2/2

Nesuderinti standartai tarp valstybių. Skirtingos valstybės narės pasirenka skirtingus: Protokolus, autentifikavimo būdus, asmens duomenų perdavimo formatus

Privatumo rizikos. Centriniai sprendimai leidžia stebėti naudotojus

Klausimas dėl „duomenų minimizavimui“ – mažai dėmesio

Atsakomybė: kas atsako už klaidingus duomenis ar pažeidimus?

Vartotojų pasitikėjimas ir švietimas

**Vilnius
University**

Bendraukime!

Neringa Gaubienė, PhD
Vilniaus Universiteto Teisės fakultetas
Saulėtekio al. 9, Vilnius
Tel. +370 614 24694
el. p. neringa.gaubiene@tf.vu.lt

Neringa Gaubienė, PhD

Guiding **responsible** AI knowledge, driving s

